

Národní divadlo

S HLUBOKOU LÍTOSTÍ OZNAMUJEME, ŽE NÁS V PONDĚLÍ 10. 3. 2008 OPUSTIL
VE VĚKU 88 LET PŘEDNÍ ČLEN ČINOHRY NÁRODNÍHO DIVADLA

Prof. RADOVAN LUKAVSKÝ

(* 1. 11. 1919 † 10. 3. 2008)

Odešel jeden z posledních „šlechticů“ divadelního jeviště, bard, velký český herec a čestný člověk. Jeho postoje byly konzistentní a zůstává morální autoritou po celý čas svého života. Jeho obzor převyšoval divadelní úděl. Byl velkým člověkem, a proto i více než velkým hercem. Vládl širokým spektrem hereckých prostředků, od věcného, intelektuálního civilismu až po prožitý romantický patos. Jeho odchod je velkou ztrátou pro všechny, kdo jej znali, pro českou kulturu i pro společnost.

Po maturitě na reálném gymnáziu začal studovat češtinu a francouzštinu na Filozofické fakultě UK. Po uzavření vysokých škol nacisty (1939) pracoval jako telegrafista na železnici. Okupace poznamenala i jeho divadelní začátky - studium konzervatoře (od roku 1941) i účinkování v Divadle Větrník bylo přerušeno totálním nasazením. V roce 1944 byl vyreklamován Vlastou Burianem, ale protože vzápětí došlo k uzavření českých divadel, pracoval do konce války opět jako dělník. Po osvobození se vrátil na FFUK i do posledního ročníku konzervatoře (s dr. Hallerem zakládali a do života uvedli divadlo DISK); upozornil zde na sebe hned první rolí - Mahenovým *Nasreddinem*. V letech 1946-50 byl angažován v Městských divadlech pražských, ke kterým v té době patřilo i Vinohradské divadlo - z významných rolí např. *Současník* (Čínská zeď) nebo *Achilles* (Troilus a Kressida). V MDP zůstal i po změně Vinohradského divadla na Divadlo čs. armády. Z tohoto období (1950-57) nutno připomenout alespoň jeho titulního *Misanropa*, *Figara* (Figarova svatba) či *Starbucka* (Obchodník s deštěm). Do činohry Národního divadla byl angažován v roce 1957 už jako vyzrálý zkušený herec. Ztvárnil zde desítky významných postav. Vyjmenujme alespoň některé: *Vajnonena* ve Višněvského Optimistické tragédii (ND 1957), Shakespearova *Edgara* v Králi Learovi (ND 1958), *Šaška* v Shakespearově komedii Cokoli chcete (1963), *Vocilku* v Tylově Strakonickém dudákovi (1958-9), titulního *Hamleta* (1959), *Václava* v Tylově hře Drahomíra a její synové (1960), hrál *Dona Quijota* v Dykově Zmoudření dona Quijota (1966), *Lorenza* v Shakespearově Romeovi a Julii (1963), *Proctora* v Millerově Zkoušce ohněm (1968), *Harryho* v Schisgalově hře A co láska? (1965), titulního Anouilhova *Tomáše Becketa* (1969), *Kaprála* v Brechtově Matce Kuráži (1970), titulního Shakespearova *Othella* (1972), *Myrtily* ve Vrchlického a Fibichových Námluvách Pelopových i Smrti Hippodamie (1974), byl *Hlubinou* ve Šrámkově Měsíci nad řekou (1976), *Otcem* v Čapkově Matce (1982), *Starcem* v Mittererově Návštěvní době (DK 1991), *Křištofem* v Krobotově dramtizaci Roku na vsi bratří Mrštíků (ND 1993), *Knězem* v Ibsenově Peer Gyntovi (ND 1994), *Ředitelem* v Goethově Faustovi (StD 1997), *Pukem* v Shakespearově Snu noci svatojánské (ND 1997), *Kaplířem ze Sulevic* v adaptaci Durychova Bloudění (ND 1998), *Poutníkem a Pilátem Pontským* v lidových Pašijích (ND 1998), *Georgem Talbotem* v Schillerově Marii Stuartovně (StD 2000), dále hrál *vodníka Ivana* v Jiráskově Lucerně (ND 2001), *D'Artagnana* v Rostandově Cyranovi z Bergeracu (ND 2002), *účinkoval* ve svém benefičním představení Nebyl jen Hamlet (ND 2002), hrál *Prvního boha* v Brechtově Dobrém člověku ze Sečuanu (StD 2003), *Prvního senátora volského* v Shakespearově Coriolanovi (ND 2004), *Komorníka* v Schillerově tragédii Úklady a láska (StD 2005) ad. Poslední roli *Žebráka* v inscenaci Molièrova Dona Juana již nedozkoušel. V Národním divadle se uplatnil i jako režisér (Tyl: *Středem země do Afriky*). Jeho hereckého umění využíval i rozhlas, film (Kráľ Šumavy, Stříbrný vítr, Malá mořská víla, Horoucí srdce aj.) a televize (např. F. L. Věk, Jádro věci, Noc pastýřů, ale působil také v kursu latiny Disco latine atd.). V oblasti uměleckého přednesu je jeho jméno nesmazatelně spojeno s činností Violy, Lyry pragensis, ale například i s Kühnovým dětským sborem, Českoufilharmonii či operou Národního divadla. Nepřehlédnutelná je jeho činnost pedagogická. Už v roce 1945 se stal asistentem Jiřího Plachého na konzervatoři. Návazně potom učil na DAMU (až do r. 1962, kdy mu zde bylo další působení z kádrových důvodů znemožněno) a současně učil na FAMU budoucí filmové režiséry teorii herectví, práci herce a práci režiséra s hercem (od r. 1950 dosud). V roce 1995 mu byl udělen titul Profesor herectví. V době svého pedagogického působení na DAMU byl režisérem několika představení v DISKu (např. *Shawův Androkles a lev*, *Lásky hra osudná*, *Schovávaná na schodech* aj). Je autorem pozoruhodných publikací o herecké tvorbě (*Stanislavského metoda herecké práce*, *Být nebo nebýt* a další). *Ocenění*: Za celoživotní mistrovství v oboru divadla byl prof. Radovan Lukavský v roce 1996 poctěn Cenou Thálie. V r. 2000 mu prezident republiky udělil medaili Za zásluhy (za vynikající umělecké výsledky) a 3. 6. 2005 mu byla udělena čestná vědecká hodnost Doctor Honoris Causa AMU. Odbornou kritikou i veřejností byl ceněn jeho výkon v inscenaci Višňový sad v režii Vladimíra Morávka v Divadle na Vinohradech.

Radovan Lukavský byl 51 let v angažmá v Národním divadle a do poslední chvíle zůstával herecky aktivní.

Živě se zajímal o kulturu a společenské dění.

Zemřel tři dny před premiérou Molièrova Dona Juana, v němž měl ztvárnit roli Žebráka.

S panem Radovanem Lukavským se naposledy rozloučíme v úterý 18. března 2008 v 11.00 hodin z jeviště Národního divadla.

Čest jeho památce!